

نیایش و آداب آن

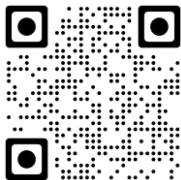
مؤلف

شیخ دکتر عبدالمحسن القاسم
امام و خطیب مسجد شریف نبوی

نیایش و آداب آن

برای دانلود کتاب، کد را اسکن کنید

a-qasim.com

نیایش و آداب آن

شیخ دکتر عبدالمحسن القاسم

امام و خطیب مسجد شریف نبوی

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

تمام ستایش ها از آن الله، پروردگار جهانیان است و با درود و سلام بی کران بر پیامبرمان محمد و خاندان و یارانش، اما بعد:

الله متعال جن و انس را برای عبادت خویش آفریده و از فضل اش انواع مختلفی از عبادات را برای آنان قرار داده است، برخی از آنان عبادت های قلبی، مانند: توکل و خوف از الله، و عده ای دیگر عبادت های ظاهری مانند: نماز و زکات می باشند. دعا اصل و اساس و حقیقت و فحوای عبادت است و از جایگاه بلندمرتبه ای در دین برخوردار بوده از این سوی در باب ارزش، اهمیت و ترغیب به آن و آداب آن کلمات و نصوص بسیاری در شریعت آمده است.

و دعا عبادتیست که هیچ بنده ای با هر درجه و مقامی از آن بی نیاز نیست و هر کس که دعایش را برای الله خالصانه قرار داده و تنها الله را بخواند، این عبادت بزرگ را به طور درست و مطابق

با سنت نبوی ادا نموده، امید به اجابت اش از سوی الله متعال می رود. اما کسی که این عبادت را همراه با کاستی و به نادرستی ادا نموده و یا در هنگام دعا، قلب اش به غیر از الله تعلق داشته باشد، مرتکب خسارت و زیانی بس عظیم و بزرگ گشته و در مسیر خشنودی و رضای الله گام نهاده و اسباب خشم و عذاب الهی برای خویش فراهم ساخته است.

به جهت اهمیت والای دعا و نیاز بندگان به آن این کتاب را تهیه نمودم و مطالب آن را حول محور دعا و خواندن خالص الله قرار دادم و آن برگرفته از خطبه ایست که در روز جمعه بیستم ماه صفر یک هزار و چهارصد و چهل و چهار هجری در مسجد شریف نبوی ایراد نموده ام.

از الله متعال می خواهم آن را سودمند بگرداند و مورد پسند خویش قرار دهد و درود و سلام الله بر محمد و خاندان و یاران گرامی اش باد.

بیستم ماه صفر یک هزار و چهارصد و چهل و چهارم پس از هجرت این اثر را به پایان رساندم.

دکتر عبدالمحسن بن محمد القاسم

امام و خطیب مسجد نبوی

حقیقت دین اسلام خالص نمودن عبادات تنها برای الله است.

دینی که الله متعال برای اولین و آخرین و تمامی بندگان خویش اختیار نمود، دین اسلام است، تمامی پیامبران حامل همین دین بودند، الله متعال می فرماید:

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾

«در حقیقت دین نزد خدا همان اسلام است» (آل عمران:19)

ودین یعنی همان خالص نمودن عمل تنها برای الله متعال می باشد، و در برابر او به عنوان پروردگار مالک و متصرف امور و معبود یکتا باید سر تسلیم فرود آورد، این همان یکتا پرستی و آیین پدر مان ابراهیم علیه السلام است؛

﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

«سپس به تو وحی کردیم که از آیین ابراهیم حق‌گرای

پیروی کن [چرا که] او از مشرکان نبود» (النحل:123)، دین اسلام دین عقیده و شریعت، دین علم و عمل است، که ظاهر آن باطنش را تأیید می کند.

و «لا إله إلا الله» پایه و اساس دین اسلام، اول و آخر آن، و تاج سر آن بوده که با آن زیبایی و کمال اسلام نمایان می گردد، انگیزه و هدف اسلام است، و معنای آن به مثابه روح است برای جسد، که بدون آن جسد هیچگونه فایده ای ندارد، و اداء کردن این کلمه با زبان و بدون اعتقاد داشتن به معنای آن هیچ گونه سودی برای صاحبش ندارد، و هر کس آن را در حالی بر زبان آورد که به نسبت به معنایش آگاه بوده، و به مقتضای آن عمل نماید، و تمامی حقوق آن را به جای آورد، به راستی که معنای توحید را محقق کرده است، و ورود به بهشت برین بدون حساب و تحمل هرگونه عذابی بر او واجب می گردد.

دین اسلام بر پایه دعای خالصانه الله برپا و استوار گشته است

وبهترین نشانه موحد بودن بنده همان کلمه توحید است،
وبزرگترین دلیل بر وحدانیت الله و یکتا نمودن او در عبادت،
دعا خواستن از الله و خواندن اوست، رسول الله ﷺ فرمودند:
(هرگاه حاجتی داشتی آن را از الله بخواه) [به روایت
ترمذی]¹.

ودین الهی جز با تنها ندا دادن الله بر پا نخواهد شد،
وپيامبران نیز جهت این کار فرستاده شدند، وکتاب های
آسمانی برای این هدف نازل گشتند، واین همان دینی است
که الله متعال از بندگانش می خواهد که آنها بر خلاف تمام
مخالفت های مخالفین، ظاهر نمایند؛

﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾

«پس خدا را پاکدلانه فرا خوانید هر چند ناباوران را ناخوش

¹ شماره (2516)، حدیث ابن عباس رضی الله عنهما.

افتد» (غافر:14)

والله متعال به پیامبر خویش امر نمود که به قوم خویش
بگوید که رسالت من بر بندگی و تنها ندا دادن الله بنا نهاده
شده است؛

﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا﴾

«بگو من تنها پروردگار خود را می خوانم و کسی را با او
شریک نمی گردانم» (الجن:20).

جزای کسی که از دعای خالصانه الله امتناع ورزد

وهر کس از ندا دادن الله متعال سر باز زند الله متعال به او وعده جهنم و رسوائی را داده است؛

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾

«کسانی که از پرستش من کبر می ورزند به زودی خوار در دوزخ در می آیند» (غافر:60)

وهر کس که از ندا دادن الله متعال راضی نبوده و سینه اش جز با خواستن از مخلوقات سر شار نمی گردد؛ به راستی که این خود نشانه گمراهی و ضلالت و دوری از یاد آخرت است، الله سبحان فرمود:

﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾

«و چون خدا به تنهایی یاد شود دل‌های کسانی که به آخرت ایمان ندارند منزجر می گردد» (الزمر:45)، بدین معنا که قلب هایشان منزجر و تکبر نموده و از قبول عبادت و خواندن خالصانه الله سر باز می زنند.

دعا عبادت است

وهیچ جایگاه ایمانی نیست که الله بر آن را بر قلوب بندگان فرض نموده است، مگر اینکه دعا از اساسیات و ضروریات آن می باشد، و عبادات ظاهری و باطنی در حقیقت امر همه دعا می باشند، چرا که هر کس نماز خوانده و یا روزه گرفته و یا حج رفته و یا صدقه بدهد، در حقیقت پروردگار خویش را نداد سر داده و او را ندا میدهد، و برای او سر بندگی فرود می آورد، و با او محبت می کند، چرا که از پروردگار خویش امید قبول شدن عبادات خویش را دارد، در حالیکه از او طلب نزدیکی و قبولیت را دارد، پس دعا همان اصل و اساس و حقیقت و فحوای عبادت است، رسول الله ﷺ فرمودند: ((همانا دعا خود عبادت است))، سپس خواندند:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾

«و پروردگارتان فرمود مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم»)

غافر:60)، [به روایت احمد]¹.

¹ شماره (18432)، حدیث النعمان بن بشیر رضی الله عنهما.

اهمیت دعای خالصانه الله

وجهت بزرگی وعظمت جایگاه دعا ومنزلت آن؛ الله متعال
کتاب خویش را با دعا آغاز نمود:

﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾

«ما را به راه راست هدایت فرما» (الفاتحة:6)

و آن را با معوذتین که باز هم در آن ها دعا هست، ختم
نمود، والله متعال در کتاب خویش از دعا به عنوان دین تعبیر
کرده است:

﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾

«پس او را در حالی که دین [خود] را برای وی بی آایش
گردانیده اید بخوانید» (غافر:14)

و از آن به عنوان پایه و اساس تمامی عبادات یاد نموده
و فرمود:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ

عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

«و پروردگارتان فرمود مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم در حقیقت کسانی که از پرستش من کبر می ورزند به زودی خوار در دوزخ درمی آیند» (غافر:60).

دعای خالصانه نشانه ایمان است

و اخلاص عمل در دعا تنها برای الله متعال خود نشانه ایمان بوده، و حجتی بر یقین و دلدادگی برای اوست، ریسمان نجات، و وسیله رستگاری و کامیابی است، و دعا همان شعار پیامبران و مؤمنان است، پس انسان یکتا پرستی که در دعای خویش فقط الله را بخواند همانا او عبادت گذار راستگو می باشد، و آگاه با بصیرتی است که بر برترین و با اشرف ترین راه قرار دارد، چرا که دعا همان تکیه گاه استوار پناه گاهیست که مسلمانان به آن پناه می برند، و پناهگاه کاملاً با امنیتی است برای محتاجان و مصیبت ها و سختی ها بنده را به پرودگارش رهنمون می کند، و او را وادار به اخلاص در دعا می نماید:

﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا﴾

«و چون انسان را آسیبی رسد ما را به پهلو خوابیده یا نشسته یا ایستاده می خواند» (یونس:12).

تنها الله اجابت کننده دعاهاست

وپروردگار ما سبحانه و تعالی در هر مکان و زمانی خوانده می شود؛ چرا که او همان خالق است که هیچ چیزی او را درمانده نخواهد کرد، و توانا و چیره است بر همه چیز، و رزق همگان در دست اوست، دادن و گرفتن همه از صفات اوست، و تمامی صفات کمال و زیبایی و شکوه صفت های راستینی هستند که هرگز از او جدا نخواهند گشت، و هر کس با اَسْمَاء و صفات ایزدی اش به او توسل جوید، به خواسته خویش خواهد رسید؛

﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾

«و نامهای نیکو به خدا اختصاص دارد پس او را با آنها بخوانید» (الأعراف:180)

وپروردگار ما با صاحبان حاجت و عبادت گذاران خویش نزدیک است، و هر کس حاجت خویش را بر او عرضه کند آنرا روا خواهد نمود، و هر کس از او بخواند به او خواهد داد، و هر کس فقر خویش را پیش او ببرد او را بی نیاز خواهد نمود؛

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾

«و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم و دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند اجابت می کنم» (البقرة: 186)

و او زنده همیشه پایدار است، و هر کس او را بخواند پروردگار بی نیاز و توانا و قادر مشکل او را بر طرف خواهد کرد؛

﴿هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾

«او زنده همیشه پایدار است پس او را بخوانید و دین او را برای خالص بگردانید» (غافر: 65)

و یگانگی او در دعا کردن و ندا دادن دلیلی است بر اینکه او تنها معبود بر حق است، و اینکه کسی غیر از او دعا را استجابت نخواهد کرد، هماگونه که فرمود:

﴿لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْءٌ﴾

«دعوت حق برای اوست و کسانی که [مشرکان] جز او می خوانند هیچ جوابی به آنان نمی دهند» (الرعد: 14)

بخشش او عقل‌ها به حیرت‌وا می‌دارد، و کرمش بس عجیب است، در مقابل کار خیر بسیار کوچک اجر و پاداش‌های هنگفتی عطا می‌نماید، و هر کس او را مورد ثنا و تمجید قرار دهد، واز او بخواهد در مقابل به او چنان خواهد داد که در خیالش ننگند، و هر کس دینش را بر پایه توحید بنا نهاده باشد و برای او شریکی قایل نباشد، گناهان کبیره اش را خواهد بخشید، الله متعال در حدیث قدسی می‌فرماید: ((هر کس سراغ من بیاید در حالیکه به اندازه پهنای زمین گناه بر کولش باشد، - یعنی گناهانش زمین را پر کرده باشند- در حالیکه برای من شریکی قایل نباشد، من نیز در مقابل به پهنای زمین به او مغفرت و بخشش عطا خواهم کرد)) [روایت مسلم]¹.

---

¹ شماره (2687)، حدیث ابي ذر رضي الله عنه.

انبیای الهی فقط الله را می خواندند

و محبوب ترین مردم نزد الله همان کسی است که از او بیشتر بخواهد، به هر اندازه که ایمان بنده بیشتر باشد، و فهم و درکش نسبت به دینش بالاتر رود، و تعلقش نسبت به پروردگارش بیشتر باشد، نسبت به دعا در تمام حالات خویش حریص تر خواهد گشت، رسول الله ﷺ فرمودند: **((هر کدام از شما باید تمام حاجات خویش را از پروردگارش بخواهد؛ حتی اگر حاجتش بند کفشش باشد))** [به روایت ترمذی]¹.

شیخ الاسلام می گوید: "پیامبران و پیروان شان دایما حاجات خویش را در تمام امور دینی و دنیوی از الله می خواستند، پس چه کسی هست که از این کار بی نیاز باشد؟! سپس خصلت بنده همین است که از پروردگار خویش بطلبد، و صفت پروردگار نیز این است که اجابت می کند، پس هر کس که گمان بکند که از خواستن از الله بی نیاز گشته است، پس

¹ شماره (3604 - 8)، حدیث أنس بن مالك رضي الله عنه.

او از دایره بندگی بیرون رفته است" ¹.

و پیامبران الهی در هر حالت دعا کردن را ترک نمی کردند؛

﴿إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا

رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ﴾

«زیرا آنان در کارهای نیک شتاب می نمودند و ما را از روی

رغبت و بیم می خواندند و در برابر ما فروتن بودند»

(الأنبياء: 90)

قلب زکریا علیه السلام تمنای فرزند نمود پس ایشان به

پروردگار خویش روی آورده و او را مورد تمجید قرار دادند،

وگفت:

﴿إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾

«همانا تو دعا را می شنوی» (آل عمران: 38)

سپس روی به محراب خویش آورد که ناگه فرشتگان به او

¹ الرد علی الشاذلی (ص 57).

بشارت فرزندى از نسل خودش دادند، در حالیکه سنش بالا رفته بود و استخوانش نیز نرم گشته بود، وقوم نوح از پیامبر شان سرپیچی نموده و او را تکذیب نمودند؛

﴿فَدَعَا مَغْلُوبٌ فَأَنْتَصَرَ﴾

«تا پروردگارش را خواند که من مغلوب شدم به داد من برس» (القمر:10)

که الله با این دعا هر آنکس را که بر روی زمین بود به جز مؤمنین غرق گردانید، و الله متعال قصه اصحاب کهف را بیان کرد که جوانانى بودند که دریافتند که عبادت الله همان دعا کردن و ندا دادن اوست ولا غیر، وگفتند:

﴿رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَن نَدْعُوكَ مِنْ دُونِهِ إِلهًا

لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا﴾

«و گفتند پروردگار ما پروردگار آسمانها و زمین است جز او هرگز معبودى را نخواهیم خواند که در این صورت قطعا ناصواب گفته ایم» (الکھف:14)

و اوراد مؤمنین دعا کردن در دو طرف روز و به وقت

سحرگهان است؛

﴿تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾

«پهلوهایشان از خوابگاه ها جدا می گردد [و] پروردگارشان را از روی بیم و طمع می خوانند و از آنچه روزیشان داده ایم انفاق می کنند» (السجدة:16)

ونشستن با کسی که همیشه پروردگارش را ندا می دهد و از او می طلبد و در عمل خویش مخلص است، کاریست که الله متعال پیامبر خویش را به آن امر نموده است:

﴿وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْعَدْوَةِ وَالْعِشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾

«و با کسانی که پروردگارشان را صبح و شام می خوانند [و] خشنودی او را می خواهند» (الکهف:28)

منفعت دعا بس بزرگ است، و خیرش بس فراگیر، که با آن زندگان و مردگان بهره مند می گردند، برکت آن شامل دعا کننده و کسی که برای او دعا می شود، خواهد گشت، و دعا مانند سائر اسباب سبب مؤثری است، بنده با تقدیر الهی رب

خویش را ندا می دهد، واللہ متعال با خواسته خویش آنرا اجابت می کند، پس دعا بلا را از بین خواهد برد، و باعث جلب خیرات شده و از مهلکه ها باذن اللہ انسان را می رهاند، پس حقیقت امر در هر صورت در دست اللہ می باشد، و هیچ مخلوقی توانایی رویارویی با او را ندارد.

و خواستن تنها از اللہ متعال نوری درخشنده ایست که هر گونه شریک و مثل و مانند را از بین خواهد برد، و با آن انسان دعا کننده بنده پروردگار خویش خواهد شد، و که تنها او را مقصد خویش قرار خواهد داد، و تنها او را مورد تعظیم و محبت قرار خواهد داد، و تنها از او ترسیده و به او امید خواهد داشت، و قلب در خوشی ها و سختی ها به او سوی متوجه خواهد شد، و زبان نیز در خوشی ها و سختی نیز فقط او را ندا می دهد و بس.

از نشانه های یک موحد

وهر کس بخواهد که حقیقت توحید خویش را در وجود خویش بیابد پس بنگرد که ، چه کسی را ندا می دهد؟ پس هر کس خدا را ندا می دهد به راستی که توحید را کامل نموده است، وهر کس غیر از آن باشد، بداند که در دام شرک گرفتار آمده است، زیرا الله سبحان فرمود:

﴿وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ
فَاتِّمَّا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾

«و هر کس با خدا معبود دیگری بخواند برای آن برهانی نخواهد داشت و حسابش فقط با پروردگارش می باشد»
(المؤمنون:117)

پیامبران الهی هرگز دعوت به خواندن خویش نمودند

و کمال و بزرگی تنها از آن الله است، و عبادت تنها شایسته اوست، و الوهیت نیز تنها در خور عظمت ذات اوست، و بشر به هر درجه ای از کمال رسیده باشد باز هم شایسته دعا کردن و یا ندا دادن نیست، کسی که در این کاینات از آفرینش کوچکترین مخلوق عاجز ماند پس هیچ نصیبی در دعا و عبادت نخواهد داشت؛

﴿إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ﴾

«کسانی را که جز خدا می خوانید هرگز [حتی] مگسی نمی آفرینند هر چند برای [آفریدن] آن اجتماع کنند» (الحج:73)

و الله متعال از بندگان خویش پیامبرانی را برگزید و بر سایر بندگان خویش برتری داد، و در میان آنان کسی نیست که ادعای ربوبیت نموده و یا بندگان را تشویق به ندا دادن خویش نموده است؛

﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَعْيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمَّيَ إِلَهَيْنِ﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّكَ ﴿١١٦﴾

«و [یاد کن] هنگامی را که خدا فرمود ای عیسی پسر مریم آیا تو به مردم گفتی من و مادرم را همچون دو خدا به جای خداوند پرستید گفت منزهی تو مرا نزدیک که [در باره خویشتن] چیزی را که حق من نیست بگویم» (المائدة: 116)

پیامبران الهی در معرض بیماری ها و ناتوانی ها قرار داشتند: بعضی از آنان کشته و بعضی دیگر مورد سحر و جادو قرار می گرفتند، و آنان بندگان بودند که می خوردند و می نوشیدند، پس چگونه کسی که غذا او را زنده نگه داشته است می تواند پروردگار باشد؟!

بلکه برترین انسان ها پیامبر ما محمد صل الله علیه و سلم دندان های جلویی شان شکسته شدند، و سر مبارک شان خونین گشته¹ و از اسب پایین افتادند، و پوستش خراشیده شد، و در اثر افتادگی نشسته نماز خواندند.²

¹ البخاری، شماره (2911)، و مسلم، شماره (1790).

² البخاری، شماره (689)، و مسلم، شماره (411).

و خواندن غیر الله برترین گناه بر روی زمین است

و خواندن غیر از الله جرمی بس بزرگ است، الله متعال به پیامبر خویش گفت:

﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ

فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنْ الظَّالِمِينَ﴾

«و به جای خدا چیزی را که سود و زیانی به تو نمی رساند مخوان که اگر چنین کنی در آن صورت قطعا از جمله ستمکارانی» (یونس: 106)

و از بزرگترین انواع دعا کردن غیر از الله همان واسطه قرار دادن میان الله و بندگانش می باشد، شیخ الاسلام رحمه الله می گوید: "هیچ کدام از پیامبران برای بندگان بیان نداشتند که از مردگان نیک و یا غائبین و فرشتگان شفاعت خواسته و یا آنان را ندا بدهند، بلکه این همان اصل شرک است، چرا که مشرکین مردگان را به عنوان شفاعت کننده برای خویش برگزیدند:

﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ﴾

«و به جای خدا چیزهایی را می پرستند که نه به آنان زیان می رساند و نه به آنان سود می دهد و می گویند اینها نزد خدا شفاعتگران ما هستند» (یونس:18)¹.

وبزرگترین گناه بر روی زمین ندا دادن غیر الله است، ابن مسعود ؓ می گوید: ((گفتم ای رسول الله بزرگترین گناه چیست؟ فرمودند: اینکه تو برای الله شریکی قرار بدهی در حالی که او تو را آفریده است)) [متفق علیه]².

والله متعال هر کس را که غیر از او را بخواند وعده جهنم داده است:

﴿فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ﴾

«پس با خدا خدای دیگر مخوان که از عذاب شدگان خواهی

¹ قاعدة عظيمة (1/121).

² البخاري، شماره (4477)، ومسلم، شماره (86).

شد» (الشعراء:213)

ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ می گوید: الله متعال با این آیه بنده را بر حذر می دارد و می گوید: (تو نزد من برترین مخلوق هستی ولی اگر با من شریکی قرار دهی تو را مورد عذاب قرار خواهم داد)¹.

و نماز و رکوع و سجود مشروع نگردید و مساجد برپا نگشت در سرزمین الهی مگر برای اینکه الله متعال تنها و تنها ندا داده شده و تنها او خوانده شود، و کسی به همراه او خوانده نشود؛ الله عزوجل فرمود:

﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾

«و مساجد ویژه خداست پس هیچ کس را با خدا مخوانید» (الجن:18).

¹ تفسیر البغوي (3/480).

مردگان صدای خوانندگان خویش را درک نمی کنند

وکسی که الله را می خواند و در کنار او هیچ مخلوقی مانند خویش را ندا ندهد، و کسی را که در بندگی مانند خودش می باشد، به مثابه الله متعال قرار ندهد، الله عزوجل فرمود:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلَيْسَ سَجِيْبُوا لَكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾

«در حقیقت کسانی را که به جای خدا می خوانید بندگانی امثال شما هستند پس آنها را [در گرفتاریها] بخوانید اگر راست می گوئید باید شما را اجابت کنند» (الأعراف:194)

و مردگان در قبر صدای خواننده شان را هرگز نمی فهمند، اگر چه آن ها را به مقام الوهیت بالابرنند، در هر حال آنان مالک هیچ چیزی نیستند، حتی اگر برای آنان ویژگی های الوهیت نیز ادعا کنند،

الله متعال می فرماید:

﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ﴾

«و کسانی را که به جای او می خوانید حتی مالک قطمیر نیستند» (فاطر، 13)

قطمیر به پرده نازکی که روی هسته خرما قرار گرفته است، که آنان حتی مالک این چیز نا چیز نیز نیستند.

و در ادامه الله متعال می فرماید:

﴿إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾

«اگر آنان را بخوانید، صدایتان را نمی شنوند و (به فرض محال) اگر هم بشنوند پاسختان را نمی دهند.» (فاطر، 14)

و مردگان از یاری رساندن به خویشتن ناتوان هستند، پس مستحیل است که به دیگران کمک و یاری برسانند، الله سبحان می فرماید:

﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ نَصْرَكُمْ﴾

﴿وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ﴾

«و کسانی را که به جای او می خوانید نمی توانند شما را یاری کنند و نه خویشتن را یاری دهند» (الأعراف: 197).

کسی که مردگان را می خواند بر عدم شنوایی آنها آگاه است

وکسی که غیر از الله را ندا می دهد بر این یقین است که کسی را که می خواند، نه میشنود و نه به او نفعی خواهد رساند، الله متعال از زبان ابراهیم علیه السلام نقل می کند که به قوم خویش گفت:

﴿قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ * أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ *﴾

﴿قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ﴾

«گفت آیا وقتی دعا می کنید از شما می شنوند * یا به شما سود یا زیان می رسانند * گفتند نه بلکه پدران خود را یافتیم که چنین میکردند» (الشعراء: 72، 73، 74)

ابن کثیر رحمه الله می گوید: "یعنی اعتراف کردند که بت های شان توانایی انجام کاری را ندارند، بلکه فقط همان کاری را انجام می دادند که پدران شان انجام داده بودند"¹.

¹ تفسیر ابن کثیر (6/146).

کسی که مرده ای را بخواند به جز از در سختی انداختن خوداش و فساد در دین اش چیز دیگری برایش به همراه نمی آورد

وهر کس از مرده ای طلب منفعت و یا بر طرف کردن
ضرری را داشته باشد، با وجود فساد شدن دینش هیچ گونه
فایده ای به او نخواهد رسید، الله متعال فرمود:

﴿يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا نَفْعَ لَهُ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ
الْبَعِيدُ * يَدْعُوا لِمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ﴾

لَيْسَ الْمَوْلَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ﴿﴾

«به جای خدا چیزی را می خواند که نه زبانی به او می
رساند و نه سودش می دهد این است همان گمراهی دور و
دراز* کسی را می خواند که زیانش از سودش نزدیکتر است
و ه چه بد مولای و چه بد دمسازی» (الحج: 13، 12)

و روی کردن بنده به سوی مردگان و حاجت خواستن از
آنان نوعی ذلت و خواری برای نفس است، امام احمد رحمه

اللّٰهُ مِیْ گوید: "بار الها همانگونه که مرا از سجده کردن برای غیر از خودت مصون داشتی، پس مرا از حاجت خواستن از غیر خودت مصون بدار، چرا که کسی غیر از تو قادر به بر طرف نمودن مشکلات و نفع رساندن نخواهد بود"¹.

---

¹ جامع العلوم والحکم (481/1).

هر کس غیر از الله را برای گشایش کارهایش بخواند، الله او را به بدترین سختی ها دچار می نماید

وهیچ بنده ای نیست که غیر از الله را ندا داده و یا اینکه شیطان با وسوسه خویش قلبش را متوجه غیر الله گردانید؛ مگر اینکه دچار چنان سختی و مصیبت هایی خواهد گردید که با آن درک خواهد کرد که همه جز الله ناتوان هستند، الله متعال فرمود:

﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ * بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ
وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾

«بگو به نظر شما اگر عذاب خدا به شما را برسد یا رستاخیز شما را دریابد اگر راستگویی کسی غیر از خدا را می خوانید [نه هرگز] بلکه تنها او را می خوانید و اگر او بخواند رنج و بلا را از شما دور می گرداند و آنچه را شریک [او] می گردانید فراموش می کنید» (الأنعام: 40-41)

هر کس درک کرد که الله متعال پادشاه یگانه است و از مخلوقات بی نیاز؛ برای رسیدن به منافع خویش از مخلوقات نا امید خواهد شد، و به کسی غیر از او دل نخواهد بست؛

﴿قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي

السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مَنْ ظَاهِرٍ﴾

«بگو کسانی را که جز خدا [معبود خود] پنداشته اید بخوانید هموزن ذره ای نه در آسمانها و نه در زمین مالک نیستند و در آن دو شرکتی ندارند و برای وی از میان آنان هیچ پشتیبانی نیست» (سبأ:22).

احوال هنگام مرگ کسی که غیر الله را می خوانده

و هنگامیکه موت شخص مشرک فرا می رسد از کردار خویش پشیمان می شود:

الله متعال فرموده:

﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّوهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا السَّلَامَ *

مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ﴾

«همانان که فرشتگان جانشان را می گیرند در حالی که بر خود ستمکار بوده اند پس از در تسلیم درمی آیند [و می گویند] ما هیچ کار بدی نمی‌کردیم آری خدا به آنچه می کردید داناست» (النحل:28)

و روز قیامت پرده از چشمان هر انسانی بر داشته خواهد شد و با چشم یقین خواهد دید که همگان به جز خدا عاجز هستند؛ و با چشم سر برائت جستن بتان و یا کسانی را که ندا داده است را خواهد دید، الله سبحانه فرمود:

﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ رَسُولُنَا يُتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوا أَيَّنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ
قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾

«تا آنگاه که فرشتگان ما به سراغشان بیایند که جانشان
بستانند می گویند آنچه غیر از خدا می خواندید کجاست می
گویند از [چشم] ما ناپدید شدند» (الأعراف: 37)

یعنی از پیش ما رفتند دیگر نه از آنان انتظار خیر را داریم
ونه بد، و هر کس غیر از الله را بخواند الله متعال بر او غضب
نموده و او را برای همیشه در آتش جهنم خواهد سوزاند،
رسول الله ﷺ فرمودند: ((هر کس در حالی بمیرد که برای الله
شربکی قرار داده است به راستی که وارد دوزخ خواهد گردید))
[متفق علیه]¹.

---

¹ البخاري، شماره (4497)، ومسلم، شماره(92)، من حديث عبد الله بن مسعود رضي الله عنه.

شیطان دوستدار دعای غیر الله است

دعا عبادتی بزرگ است که با آن انسان موحد از غیر موحد شناخته خواهد شد، ودعا از آسان ترین راه ها برای شیطان است که با آن دین بندگان را به فساد بکشد، ابن قیم رحمه الله می گوید: طلب نمودن حاجات از مردگان، و کمک ویاری خواستن از آنان، و توجه نمودن به سوی شان اساس شرک در عالم است¹.

وانسان قلب و عبادت و تعامل خویش را فقط جهت رضای الله قرار می دهد، و در این امور بین خالق و مخلوق فرق قرار می دهد، و هر کدام از آن را در جایگاه و منزلت خویش قرار می دهد، و خصوصیات هیچ کدام را به دومی نخواهد داد، پس عبادت و ترس و امید مخصوص الله متعال می باشد، و بندگان نیک مورد محبت و پیروی و ثناء قرار خواهد داد.

---

¹ مدارج السالکین (1/353).

﴿فَأَقْضَ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾

«پس روی خود را با گرایش تمام به حق به سوی این دین
نمای با همان سرشتی که خدا مردم را بر آن سرشته است،
آفرینش خدای تغییرپذیر نیست این است همان دین پایدار
ولی بیشتر مردم نمی دانند» (الروم:30).

توحید برترین سرمایه یک انسان است

گرانقیمت ترین کالای که به بنده ارزانی شده است همان توحید الهیست، و بزرگترین نعمت نیز پایداری بنده بر آن هست تا روزی که بنده پروردگار خویش را ملاقات خواهد کرد، پس توحید کم و صاف انسان را از ماندگاری همیشگی در دوزخ می رهاند، و کامل بودن آن از ورود به آتش باز می دارد، و شیطان نیز حيله و مکرهایی دارد که با آن بندگان را از دین شان باز می دارد، و هیچ شبهه ای نیست که بر بنده عرض نگردد مگر اینکه در آن نوعی نیرنگ برای گمراه کردن بنده وجود دارد، که بنده را واردار به پیروی از آن نموده و او را وادار به تصدیق کردن آن می گرداند، پس هر کس به دنبال سلامتی از چنگ این شبهات است باید به توحید الهی چنگ بزند، و ایمان خویش را با تلاوت قرآن و تدبیر آن و فراگیری علم، محفوظ داشته و نفس خویش را از شبهات دور نگه دارد.

از الله متعال علم سودمند، عمل صالح و دعای خالص اش را خواهانیم.

و درود و سلام بی کران الله بر محمد و خاندان و یارانش باد.

فهرست موضوعات

- 5.....مقدمه
- حقیقت دین اسلام خالص نمودن عبادات تنها برای الله است.
- 7.....
- دین اسلام بر پایه دعای خالصانه الله برپا و استوار گشته است
- 9.....
- 11.....جزای کسی که از دعای خالصانه الله امتناع ورزد
- 12.....دعا عبادت است
- 13.....اهمیت دعای خالصانه الله
- 15.....دعای خالصانه نشانه ایمان است
- 16.....تنها الله اجابت کننده دعاهاست
- 19.....انبیای الهی فقط الله را می خواندند
- 24.....از نشانه های یک موحد
- 25.....پیامبران الهی هرگز دعوت به خواندن خویش نمودند
- 27.....وخواندن غیر الله برترین گناه بر روی زمین است

- 30.....مردگان صدای خوانندگان خویش را درک نمی کنند.....
- کسی که مردگان را می خواند بر عدم شنوایی آنها آگاه است
- 32.....
- کسی که مرده ای را بخواند به جز از در سختی انداختن
- خوداش و فساد در دین اش چیز دیگری برایش به همراه نمی
- آورد.....
- 33.....
- هر کس غیر از الله را برای گشایش کارهایش بخواند، الله او را
- به بدترین سختی ها دچار می نماید.....
- 35.....
- احوال هنگام مرگ کسی که غیر الله را می خوانده .....
- 37.....
- شیطان دوستدار دعای غیر الله است.....
- 39.....
- توحید برترین سرمایه یک انسان است.....
- 41.....

انتشارات طالب العلم

00966506090448

آنچه در این کتاب می خوانید:

- ❖ دعا و نیایش یکی از بزرگترین عبادات و برای هر مسلمان بسیار مود اهمیت است. و اخلاص در دعا میزان توحید بنده را مشخص می کند.
- ❖ الله متعال دوست دارد بندگانش همیشه و در هر وقتی او را بخوانند، و خصم می گیرد بر بندگانی که از غیر الله طلب حاجت می کنند.
- ❖ فقط از الله خواستن، شیوه و راه پیامبران و اولیای الله و صالحان می باشد.
- ❖ دعا از غیر الله چه از مرگان و چه از زندگان شرک به الله متعال است و صاحب دعا هیچ سودی نمی برد.
- ❖ بزرگترین گناه بوی زمین خواستن و عبادت غیر الله و شریک قرار دادن با اوست.
- ❖ یکتاپرستی نفیس ترین چیزی است که بنده دارد و اگر کسی در دعا کسی را با الله شریک قرار دهد، به تحقیق که توحیدش را از دست داده است.

مترجم بالفارسیة